

**TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS JÓZSEF ATTILA MEGYEI ÉS
VÁROSI KÖNYVTÁR**

Szakmai beszámoló

**a Nemzeti Kulturális Alap Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiumának
benyújtott pályázat teljesítéséről
(Pályázati azonosító: 201108/01606)**

Csak természetesen! - Környezetismereti és környezetnevelési öko-olvasótábor

2018. július 16. – 2018. július 22.

Helyszín: Kisinóci Turistaház

2625 Kóspallag, Kisinóci utca 17.

A tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár a már hagyományosnak mondható öko-olvasótáborát 2018-ban hatodik alkalommal rendezte meg. Az öko-olvasótábori rendezvényünk szerves részét képezi a könyvtári komplex környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységünknek.¹

Táborunk alapvető célja a környezettudatosság erősítése, érzékenyítése, a tanórán kívüli oktatás-nevelés segítése, közösségfejlesztés, könyvtárhasználatra és információfeldolgozásra nevelés, hazaszeretetre, a lakóhely és a környezet szeretetére való érzékenyítés, a nemzeti értékek, hungarikumok, értéktárak megismertetése. Második célként a Nemzeti Alaptantervre is támaszkodva, az alapvető kompetenciák közül a digitális, az anyanyelvi, az esztétikai és természetismereti kompetenciák erősítését jelöltük meg. Mindezek fókuszában a 14-18 éves korosztály számára megtapasztalható és átélhető természet közeli életmód állt.

Szakmai programunk egyik kerete - már hagyományosan - a bolygónkat és az anyagi mindenségünket alkotó *négy alapelemű világunk*, valamint a *természet intelligens körforgásának bemutatása* volt, meghatározott témnapokon keresztül. A program másik fő eleme az *ENSZ Fenntartható Fejlődési Keretrendszer (Agenda 2030)* volt, melynek 17 pontját beszéltük meg nagyon vázlatosan. A harmadik elemként *a fiatalok saját korosztályának megismertetése és önismerete*, valamint egy lehetséges *értékközösség* létrehozása állt programunk középpontjában. Negyedik szempontunk az volt, hogy minden egyes témánkat áthassa az *információk kezelése, könyvtárunk sokrétű tevékenységének bemutatása*, és az *egyes témákhoz kapcsolódó könyvek, irodalom ajánlása*, valamint az *iskolákban tanultakhoz kapcsolódó ismeretek felfrissítése*. Végezetül, ötödik szempontunknak a *közösségi lét, a közös értékeink, az összetartozás, az egészséges nemzeti öntudat* érzéseinek erősítését határoztuk meg. A tábori előkészületeket több közös találkozó előzte meg, kisebb természetjárással és beszélgetéssel, és a tudnivalók ismertetésével.

Az alábbiakban naplószerűen vázoljuk fel, hogy mi történt a táborban.

¹ http://www.jamk.hu/letoltesek/agora_cikk/Okofuzet_A5_interaktiv.pdf

Tábori naplónk

Odaúton Párkányban

2018. július 16. hétfő

Bár a szállásunkat csak kora délután foglalhattuk el, de az indulásunkat délelőttre tettük, még pedig azért hogy a csaknem száz kilométeres utunkat is hasznosan töltsük. Első megállónk Párkányban volt. Gyönyörködhattünk az esztergomi panorámában, miközben ifj. Gyüszti László helytörténész, könyvtárigazgató helyettesünk történelmi leckét adott át nekünk Párkányról, amely egykor szerves része volt a korábbi megyeközpontnak, érseki székhelynek. A település nemcsak egy város volt a sok közül, hanem részben kirándulóhelyként, részben vadasparkként is szolgált. Átkelve a Garamon (megnéztük hol ered, és hová folyik), megálltunk Ipolyszalkánál, amely most a szomszédos Szlovákiához tartozik, és csak az Ipoly folyócska választja el a másik oldalon lévő magyarországi településtől, Letkéstől. Röpké megállásunk alatt hallgathattuk az ízes mátyusföldi akcentust, és olyan szófordulatokat, amelyet mi ritkán használunk, de értünk. Szóba került, hogy mennyi magyar ember rekedt a határainkon kívül, akikkel nagyon fontos ápolni az anyaországnak a kapcsolatot. Akármilyen nemzetiséggel és származással is rendelkezünk, de minket, a kárpát-medenceiket, valamennyiünket összetart egy közös öntudat. Az Ipolyon átkelve, Damásdnál, a folyó

árterületi legelőjén bivalycsordát láthattunk. Következő megállónk a Szob közelében lévő Mária-forrásnál volt. Itt megismerkedhettünk a Börzsöny csaknem ötszáz forrásának egyikével, és az ott kifüggesztett ismertetőn elolvashattuk a forrás, a helyi fakitermelés, a bányászatot és a szállítást segítő erdei kisvasutak történetét. Ösztönöztük egymást, hogy bőven vegyünk - akár palackban is - a forrás vizéből. Innen már csak pár kilométerre volt Márianosztra, ahol a pálos rendházat néztük meg. A pálosok az egyetlen magyarországi alapítású rend, amely nemrég alakulhatott újjá. A templomban egy negyedórás „csendkúrát” tartottunk: a kinti nagy melegből bejőve jól esett egy kis elvonulás. Tábori helyünket elfoglalva, megcsodálhattuk a bennünket körülölelő Börzsöny hegyeit. Élveztük a jó, dús és valamivel hűvösebb levegőt. Az esti „megosztó körünket” a tábortűznél tartottuk, ekkor ismertetésre került a tábor tematikája. A programismertetés után a Földünkről, és egységes, de törékeny ökológiai rendszeréről beszéltem a fiataloknak. Arról, hogy mennyi energiaforrás áll rendelkezésünkre, és mennyi a megújuló köztük. Beszélgetés alakult ki a megújuló energiaforrásokról és azok hasznosítási lehetőségeiről. A táborlakók megismerkedhettek az úgynevezett *túlhasználati, túllövési nap* fogalmával is: a bolygó egész éves energiaforrásait sajnos 2018. augusztus másodikáig tudja megújítani, a többit már a jövőből vesszük el, a következő generációktól.

2018. július 17. kedd

Ezen a napon délelőtt és délután a szabadban két kézműves foglalkozást tartottunk. Állati eredetű bőrökből majd növényi anyagokból állítottunk elő díszeket, karkötőket. A szeretteinknek is készíthettünk igazi börzsönyi ajándékokat anélkül, hogy boltba kellett volna mennünk. Kora este a négy elemről, a természetben megjelenő formáiról és hatásaikról tartottam előadást még a szabadban. Számos könyvajánlást és filmcímet is ismertettem. Majd útnak indultunk, és kisebb kerülővel, a hegyen át megtekintettük a közelben lévő Kóspallagot, és megismerkedhettünk rövid történetével: az egykori pallagot azaz a favágók tanyáját, kis tisztását tót lakossággal telepítették be, akik főként fakitermelésből éltek.

Az esti tábortűznél, a napi „megosztó körünkben” az ENSZ Fenntartható Fejlődési Keretrendszere 17 programja közül az első hármat tekintettük át vázlatosan, majd ezt követően megvitattuk, hogy mit tehetünk, tehetnénk a szegénység minden formájának felszámolása, az éhínség megszüntetése, az egészséges élet és jólét biztosítása tekintetében a világ minden táján. Tudatosodott bennünk, hogy 2030-ra a táborlakók nagy része jelentős hatással lehet a Föld életére. Ezért felelősségteljes felnőttként, példamutatással képesek lehetnek pozitív irányban megváltoztatni a világunkat. Minden egyes gondolat, cselekedet,

tehát minden ember számít. Ne várjuk el azt, hogy mindent majd felülről oldanak meg helyettünk. Beszéltünk a tudatos táplálkozásról és a természetbarát élelmiszerek, italok választásáról.

Csak tiszta forrásból

2018. július 18. szerda

Megjött a megjósolt eső, de nem is akárhogyan. Így a kis szobákba szorultunk, de ennek ellenére tudtuk folytatni természeti utazásunkat, ha csak verbálisan és vizuálisan is. A mai két témakörünk a víz és a természet intelligenciájának felfedezése volt. Bolygónk vízalapú, Magyarország pedig víznagyhatalom a föld feletti és alatti készletét tekintve. Ennek megőrzése hatalmas felelősséggel jár. Példákat kerestünk a hazánkban fellelhető gyógyvizeinkről, fürdőinkről. Megdöbbentő, hogy milyen sok van, és mennyire segítik a gyógyulást. Előadást tartottam *A természet intelligenciája* című film kapcsán. A film révén számos példát kaphattunk arról, hogy a teremtés és az életünk nem lehet véletlen, hiszen minden, ami van, amit megtapasztalunk, azonos mintákon szerveződik, minden életforma összefügg egymással. Bár a darwini modell részben és kisméretben működik, egészében a természet rendező és intelligens terve működteti a világunkat. (Ezt a filmet egyébként a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben működő községi könyvtárak látogatói közül többen láthatták a KönyvtárMozi-program keretei között).

A másik témánk kapcsán beszéltünk a *vízlábnyomunkról*. Az internet segítségével kaptunk erről szemléletes információt. Egy ember naponta egy fürdőkádnyi vizet (144 liter) használ el

átlagban. Táplálékaink előállításához, eszközeink, nyersanyagaink létrejöttéhez és kiaknázáshoz rengeteg vízre van szükség, miközben egymilliárd ember nem jut tiszta vízhez javarészt a környezeti szennyezéseknek köszönhetően.

Esti körünkben az Agenda 2030 pontjai közül az élethosszig tartó tanulástól, a nemek közti egyenlőségről és a nap témájáról, a vízhez és tisztaságához való viszonyunkról beszélgettünk.

A Börzsöny szívében

2018. július 19. csütörtök

Csütörtöki napunkat Nagy Ádám PR-szakember *Kritikus gondolkodás és tudatos információkeresés a neten* című előadásával kezdtük. A korunkra jellemző információrobbanásban még egy felnőttnek is nehéz eligazodni, nemhogy egy alakuló, fiatal személyiségnek. Az álhírek, a fiziológiai, lelki ráhatások és befolyásolások, a szélsőséges megnyilvánulások egyre nagyobb teret kapnak a szociális hálón. Éppen ezért is volt fontos a sok példával kísért, szemléletes és élvezetes bemutató. Ebéd előtt szólások és közmondások keresése volt a feladat a négy elemmel (föld, tűz, víz, levegő) és a négy évszakkal kapcsolatban. Értelmeztük is azokat.

Kora délutántól estig kirándultunk a Börzsönyben. Busszal utaztunk Kismarosra, majd onnan kisvasúttal Királyrétre. Élveztük az érintetlen vadont, megmutatták magukat a magas hegyeink. Beszélgettünk a vulkanikus táj kialakulásáról és történelmi nevezetességeiről: egykor királyaink kedvenc vadászterülete volt ez a táj. A zöld turistajelzést követve, és egy nyári zivatart is átélve gyalog tettük meg az utat a Kisinóci Turistaházhoz.

Este a „megosztókönyvünkben” az Agenda 2030 17 pontja közül a mértéktelen iparosításról, a számos társadalmi és kulturális egyenlőtlenségről és a települések környezeti harmóniájának megtartásával megvalósítható fejlesztéséről osztottuk meg egymással a véleményünket.

Természetest csak természetes anyagból

2018. július 20. péntek

Délelőtt ismét Nagy Ádámmal beszélgettünk, miközben megnéztük a *Fair Trade, True Cost, Fast Fashion* című filmet. A fogyasztói társadalom nem tudja, hogy milyen körülmények között állítják elő főleg Ázsiában a divatos termékeket. A film bemutatta, hogy miközben a fejlett világban szezononként változik a divat, a fejlődő világban az emberek egy tál rizsért és egészségtelen körülmények között dolgoznak. Egyre többen lépnek fel a tisztességes kereskedelem nevében a gyors divattal szemben. Mindenesre jó tudni, hogyan készülnek el fogyasztási cikkeink, mert ez ösztönözhet minket a tudatos vásárlásra. Délután a helyi értékekről, a magyar értékekről, hungarikumokról beszéltünk. Megyei értékeinket a könyvtárunk honlapján keresztül szemlélhettük meg, - közöttük a természetiket is.

Ezt követően a X, Y, Z generációkról volt szó. Fontos, hogy a generációknak ismeretük legyen önmagukról, a kulturális szokásaikról és arról, miben térnek el egymástól, és miben egészíthetik ki, segíthetik egymást. Tari Annamária könyvét használtuk fel erre a beszélgetésre egy kis szinopszist készítve belőle. Nemsokára ezek a korosztályok felelős és döntési helyzetbe kerülnek, és a kor kihívásaival szembesülve ők fogják alakítani az életünket. A *Vad Magyarország – A vizek birodalma* című filmet a tábor előtt ajánlottuk

megtekinteni, így most ennek okán beszélhettünk a természet körforgásáról, a négy évszokról. A témával kapcsolatban kerestünk verseket az elektronikus könyvtárban.

Esti „megosztó körünkben” a globális éghajlatváltozásról és annak okairól és következményeiről beszélgettünk, majd arról, hogy az óceánok, erdők milyen szerepet játszanak az életünkben.

A túlfogyasztás hatásairól

2018. július 21. szombat

A 2017-ben és 2018-ban megválasztott „év állatairól” és az „év növényeiről” beszélgettünk a könyvtár öko-cikk bázisát használva, hiszen ott ezekről már olvashattunk. Az öko-totónkban hasznosíthattunk az itt szerzett ismereteket. Kerestünk információkat az interneten is, kihangsúlyozva a digitális ismeretszerzés fontosságát napjainkban. Majd „háztartást zöldítettünk”: a lehető legvegyszermentesebb háztartást kellett elméletben összeállítanunk. Sok jó ötletet kaptunk egymástól az ecet, a szóda, bikarbóna, a mosódió és mások használatával kapcsolatban. A kora délutáni előadásom a könyv, könyvtár, információ és az ökológia kapcsolatáról szólt. Lazításképpen könyvek keresése volt a feladat az elektronikus katalógusban, a környezettudatosság jegyében. A 4 csapat, a 4 elem és a 4 évszak alapján szerveződött, és pontozta egymást. Majd felkészültünk az esti különleges túránkra.

Éjszaka az erdőben volt egy izgalmas program, egy helyi, lelkes öko-csapat szervezésében. Mivel ebben a kistérségben és a környékbeli falvakban szép számban vannak öko-közösségek, így lehetőségünk nyílt egy éjszakai túrára. Sötétedéskor indultunk el egy

ösvényen. Bevetettük magunkat az erdő kellős közepére. Több megállót és próbát is kiálltunk ott. Csöndben hallgattuk az erdő esti hangját, majd egyenként is megtettünk egy jó darab távolságot, leküzdve félelmeinket. Végül a kétórás túrát követően, kiérve egy tisztásra, az éjszakai csillagokban gyönyörködtünk. Megismerkedtünk a nyári esti csillagképekkel. Az erdőben talált gombákról is esett szó: róka-gombát, özlábat, gerebengombát találtunk. Ezeket másnap délelőtt behasonlítottuk az általunk hozott gombahatározóban. Megállapítottuk, hogy nem árt javítani kozmikus világképünkön sem. A könyvtárak számos csillaghatározót kínálnak, hogy jobban el tudjunk igazodni, de a régi korokban, amikor még nem álltak rendelkezésre navigációs eszközök, a csillagállások alapján tájékozódott az emberiség.

A könyvtár kimegy a természetbe

2018. július 22. vasárnap

Összepakoltunk és kitakarítottunk magunk után a turistaházban. Mindent úgy hagyunk, ahogy kaptuk. Az „öko-ember” nem hagy maga után szemetet, és rendben köszön el szállásadójától. A tábor értékelése az utolsó délelőttünkre maradt. Mindenki szót kapott. A sok dicséret mellett voltak kritikai hangok is, de így őszinte a vélemény. Nemcsak az fontos, hogy milyen új tapasztalatokra tettünk szert, hanem az is, hogy a jövőt tekintve mit javíthatunk a tevékenységünkön. Ami lényeges, hogy egy igen összetartó kis „öko-csapat” kovácsolódott össze. A tábort követő hétvégén a kis közösség összegyűjtött az egyik táborlakó meghívására, és estébe nyúló jókedvvel elevenítették fel az együtt átélt élményeket.

Zárókép a Kisinóci turistaház előtt

A szállásadóinkkal, akik szerint régen volt ilyen jó kis csapatuk

Galéria a tábori történésekkel: <http://www.jamk.hu/galeria/index.php?/category/702>

Video Fábián Ildikó alkotásában:

https://www.icloud.com/attachment/?u=https%3A%2F%2Fcvws.icloud-content.com%2FARIdM4SHdehhE5VBDzYc_Rx7X%2F%24%7Bf%7D%3Fo%3DAur5PnN0IVY7MUV8kAzzJRA%26e%3D1535373808%26k%3D%24%7Buk%7D%26fl%3D%26r%3DECF84723ABAA069%26p%3D13%26s%3D6LHvhFzlinOXd8PdDwKRMxuhsc&uk=IOtO

1. A RENDEZVÉNY/EK FŐBB ADATAI:

A rendezvény megnevezése	időpontja	helyszíne
Csak Természetesen! - Környezetismereti és környezetnevelési öko- olvasótábor	2018. július 16 – 22.	Kisínóci Turistaház Kóspallag Cím: Kóspallag, Kisínóci utca 17, 2625 Telefonszám: (27) 385 774 www.kisinoc.hu

2. A RENDEZVÉNY/EK TÉMÁJA, RÉSZLETES PROGRAMLEÍRÁS:

A tábor célja:

Környezettudatosság erősítése érzékenyítése.

Tanórán kívüli oktatás-nevelés segítése.

Közösségfejlesztés.

Könyvtárhasználatra és információfeldolgozásra nevelés.

Digitális kompetencia erősítése.

Hazaszeretetre, a lakóhely és a környezet szeretetére való nevelés.

Nemzeti értékek, hungarikumok, értéktárak megismertetése.

3. A SZAKMAI KÖZREMŰKÖDŐK ÉS AZ ELŐADÓK LISTÁJA:

Előadók:

Nász János könyvtáros, ökológiai tájékoztató (József Attila Megyei és Városi Könyvtár, Tatabánya) – táborvezető és előadó

Révész Ágnes szabadfoglalkozású népművész – foglalkozásvezető, előadó

Varga-Duba Réka könyvtáros, (József Attila Megyei és Városi Könyvtár, Tatabánya) – tábori csoportvezető és előadó

ifj. Gyüszti László helytörténész, igazgató helyettes (József Attila Megyei és Városi

Könyvtár, Tatabánya) – tábori csoportvezető és előadó

Nagy Ádám PR-munkatárs, T-SZOL, Tatabánya

Fábián Ildikó könyvtáros, tábori technikai munkatárs (József Attila Megyei és Városi Könyvtár, Tatabánya)

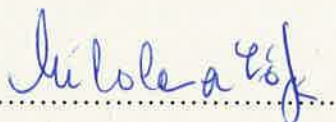
4. AZ ESEMÉNYEN RÉSZTVEVŐK CÉLCSOPORTJÁNAK ÖSSZEGZÉSE:

Célcsoport

A tábor célzott közönsége: 14-18 éves középiskolás fiatalok Tatabánya oktatási intézményeiből. A természet iránt érzékeny és érdeklődő fiatalok (jórészt a korábbi táborok résztvevői).

Képeket készítették: Fábián Ildikó, Lutring István, Nász János, Vasadi Zoltán

Tatabánya, 2018. augusztus 8.

Mikolasek Zsófia
igazgató

Nász János
táborvezető
könyvtáros, ökológiai szaktájékoztató